

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**SELECTA=||RVM DECLAMATIONVM || Philippi Melanthonis,
quas con=||scripsit, & partim ipse in schola
Vui=||tebergensi recitavit, partim alijs recitandas
exhibuit.|| TOMVS ... ||**

Melanchthon, Philipp

1559

VD16 M 3567

De exemplo emendati Latronis in cruce propugnantis gloriam Christi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34734

Inq; Aetnae fauces alios immitet Erynnis,
 Qua uolat indomito plurimus igne globus:
 Demergetq; alios stygij sub fluminis undas,
 Feruida quas atra de pice spuma tegit:
 In uultu ostendent crimen pallorq; fugaq;
 Credite, non leuis est uindictis ira Dei.

F I N I S.

DE EXEMPLO EMENDATI

Latronis propugnantis gloriam Chri-
 sti in cruce, Declamatio recitata à
 Ioachimo Moller Ham-
 burgenfi.

Utiis de causis semper in
 conspectu nobis crux Chri-
 sti esse debet: Quanquam e-
 nim hic pulcherrimus orbis,
 dierum ac noctium gratissi-
 mae uices, anni circuitus,
 solis & ceterorum sylea-
 rum mirandi cursus, terrae fecunditas, de-
 nique tota rerum natura nobis ad agnoscen-
 dam Dei uoluntatem, ac praesentiam proposi-
 ta est, tamen multò est illustrius testimonium in-
 gentis & uerae erga nos beneuolentiae Dei, sup-
 plicium filij, quod illum perferre nostrae causa

Supplicium
 Christi sit sem-
 per in conspe-
 ctu nostro.

F iij uoluit.

uoluit. Itaq; ab hoc pignore diuini amoris nunquam oculi dei sciendi erant. Hic discendum quam horribilis sit ira Dei aduersus hominum scelera, cum nulla eam uictima nisi filij mors placare potuerit. Hic & magnitudo consideranda est misericordiae, quod filium pro nobis piaculum fieri uoluit, ac propter hanc tantam hostiam certam salutem promisit. Hæc capita sunt cœlestis sapientiae, quæ ibi nobis proponuntur: deinde accedunt alia multa. Cumq; omnes Christi gestus aliquid significant, præcipuè illa epithasis certaminum ipsius, ecclesiam de multis maximis rebus admonet. Non temerè pendet inter duos latrones, quorum alter est maledicus, alter ex latrone fit propugnator Christi. Multa docet nos cum ipsum spectaculum, tum maximè duorum altercatio, & Christi uelut agonothetæ concio interposita, quæ ut ipsi latroni salutaris fuit, ita non ad ipsum tantum pertinere iudicanda est. Euangelij uox est communis omnibus pijs omnium ætatum, quæ quidem dulcissimam consolationem proponit. Itaq; hanc imaginem animo intuens, & illam grauissimam disputationem cogitans, uideor mihi uidere Ecclesiam omnium ætatum, audio omnium Prophetarum, & Apostolorum cõciones, quarũ summa in illo breui colloquio

Altercatio duorum latronum docet nos.

quid comprehensa est. Et si autem non dubito ple-
 risq; uestrum has ipsas res melius esse notas ac
 meditatas, quàm mihi, tamen cum hoc loco dice-
 re iussus essem, & me pericula horum temporum
 his diebus de hac imagine admonuissent, libenter
 hoc argumentum elegi, ut exemplo latronis, qui
 semiuiuus, ac laceratus, tamen gloriam filij Dei
 tuetur, & meum animam confirmarem, ut adole-
 scentes ad idem decus excitarem. Nec id argu-
 mentum alienum est ab hoc loco, aut his tempo-
 ribus. Diu iam Pontifices exercent immanem se-
 uitiam in membra Christi, ac nunc, ut uniuersam
 Ecclesiam deleant, inflammare ciuile bellum co-
 nantur, Christum omnibus probris onerant, mul-
 tò rabiosius, quàm latro maledicus. Applaudunt
 Pontificum furori, Reges, & præcipui uiri omni-
 um ordinum, quadam inani utilitatis umbra ca-
 pti. Adsentantur his docti, ut Silenus Cyclopi in
 antro, ut est in fabulis Euripidis: Et ut horum ser-
 uiant cupiditatibus, stylum aduersus Christum a-
 cuunt. Aliqui saniores dolent uicem Ecclesiæ op-
 pressæ horribili Tyrannide, sed minis potentum
 perterrefacti iacent, ut Apostoli dilapsi erant, cum
 Christus afficeretur supplicio. Tali tempore, et si
 nos quidem priuati, oppressi Tyrannide, parum
 prodesse ecclesiæ possumus, tamē imitemur exem-

Pontifex latro
 sinister.

Doctores Euā-
 gelij latro de-
 xter.

plum semiuiui latronis, qui conuicijs respondet,
 & gloriam Christi sua uoce quantum potest, cum
 iam animam inter dentes teneret, defendit. Cum
 igitur hæc oratio maxime conueniat huic tem-
 pori, queso ut non solum equo animo historiam
 latronum audiatis, sed etiam excerpatis exempla
 uobis utilia, & animos excitetis ad imitandam
 uirtutem pij latronis, qui et fide hunc medium Ie-
 sum supplicij socium, agnoscit esse autorem uitæ
 perpetuæ, & fortiter cum aduersus latronem con-
 uiciatorem propugnat: Repetam igitur totius
 spectaculi significationem paulò altius. Duo la-
 trones pariter affecti supplicio cum Christo, signi-
 ficant uniuersum genus humanum destinatum esse
 morti propter peccatum. Hinc igitur non duos
 tantum latrunculos pendere cogitabitis, sed om-
 nes homines omnium ætatum. Cogitabitis &
 illud, omnes esse latrones: Multa enim sunt, & a-
 trocia singulorum scelera, multi adiuerunt mala
 consilia aduersus pios suscepta: Deniq; omnes ali-
 quo modo manus attulimus filio Dei. Porro cum
 in media morte uersaremur, filius Dei nobis dona-
 tus est, ut uictima fieret pro nobis, ac placata pa-
 tris ira, aboleret peccatum & mortem, & red-
 deret uitam æternam. Id beneficium offert & im-
 pertit omnibus, quos erratorum pœnitet, quiq;
 ueniam

Historiæ sen-
 sus.

ueniam ab ipso petunt, & freti ipsius promissis, Latronis sine
liberationem expectant. Hic iam distrahuntur ^{fixi imago.}

hominum iudicia ac uoluntates. Maxima
pars aspernatur hoc beneficium, praesertim cum
uideant Christum perinde ut ceteros calamitati-
bus communibus conflictari, rapi etiam ad suppli-
cium, interfici. An Epicurei ab hoc cadauere pen-
dente in cruce peterent aut expectarent nouā
perpetuam uitam? qui in tanta confusione uitae,
casu omnia fieri arbitrantur, nec statuere pos-
sunt, Deo humana curae esse? Rident igitur tan-
quam poëmata aut aniles nenas omnia testimo-
nia, quae Deus & de sua uoluntate, & de immor-
talitate omnibus aetatibus ordine tradidit, & tan-
dem misso filio, & post mortem reuocato in ui-
tam, confirmauit. Hic ille sarcasmus est maledici
latronis: Age liberator egregie, tibi & nobis sa-
lutem reddito. Sic impij etsi sunt in media mor-
te, tamen non sentiunt malorum magnitudinem,
non querunt causam ærumnarum, non metuunt
Dei iudicium, ludunt etiam deridendis religi-
onibus, & cum offecturae sunt ipsorum commodis,
delere Euangelium conantur, & expromunt im-
pietatem ac seuitiam aduersus Christum & eius
membra. Ut tunc latro uirulentis ironijs exa-
gitabat filium Dei, ita uidetis impios ludere

Impiorum stu-
por.

omni

omnibus aetatibus. Ac ne putetis nouum fuisse exemplum. Alius est hostis Christi multo infestior, scilicet Diabolus. Is primum odio Dei auulsit ab eo primos parentes. Is similibus ironijs in paradiso miseram mulierem fessit, cum promitteret fore similem Deo: Eritis, inquit, sicut Dij. Idem calumniator habet fascinat as impiorum mentes omni tempore falsis de Deo persuasionibus. His abutitur tanquam organis, ad explendam infinitam odij sui acerbitatem aduersus Filium Dei. Latro igitur, ut ceteri impij, actor est harum ironiarum, sed ille superbissimus spiritus hostis Dei, est earum Poeta.

Nero in cruce. Quam misera est autem seruitus, organum esse tanti furoris ac tanti odij aduersus Deum? Talis est uita Neronis et impiorum omnium, qui cum in cruce pendeant, hoc est, sint in media morte, nam uoluptates eorum non sunt diuturnae, tamen liberatorem aspernantur. Et confirmat errorem Diabolus, qui postquam mentibus eorum offudit densiores nebulas, postea pro libidine sua illis abutitur, accendit in eis odium Dei, & seuitiam aduersus membra Christi. Non igitur liberantur à morte, sed ruunt in aeternos cruciatus, cum quidem iam bis latrones sint, habent communia scelera toti generi humano. His addunt contem-

contemptum beneficij Christi, & crudelitatem, quam in Christum et eius membra exercent. Huius impij agminis uniuersi ^{in xp̄o} est maledicus latro. Nunc de altero dicam, qui emendatus significat Ecclesiam, quæ est altera pars generis humani, quæ et ipsa latrocinio cõtaminata est, ac destinata morti, agnoscit se habere peccata, et calamitatibus ingentibus ac morti obnoxia est, ut ceteri homines. Sed redditur ei post mortem noua et perpetua uita, lux, sapientia, iustitia, et leticia. Hæc quomodo fiant, ex hoc colloquio discamus, quod, ut ante dixi, omnium Propheticarum & Apostolicarum cõcionum summam complectitur. Agnoscit sua peccata hic latro, & ingenti motu animi confugere audet ad liberatorem. Audierat de hoc socio supplicij Iesu, quid docuisset: audierat eum testimonia doctrine sue non uulgaria exhibuisse, & senserat eum iniuste, scelere Pontificum raptum esse ad supplicium. Audierat & quasdam eius uoces in cruce, quas animaduertenter non proficisci à uulgari homine. Videt naturam rerum, terræ motum, subitas tenebras, solis de eo testimonia edere: Quare statuit hunc uerè esse liberatorem, & Christum. Hac fide excitatus, inquit: Memento mei Domine, cum ueneris in regnũ tuum. Considerate autem, quàm miranda

Latronis dextræ
in xp̄o.

Latro interpretatur
Prophetarum,

randa lux in hoc latrone fulserit. Nō deterreretur
 fœditate supplicij et morte Christi, quo minus in-
 dicet eum esse promissum liberatorē. Deinde lon-
 gè aliter de Messia sentit, quàm uel Pharisei, uel
 Apostoli, utriq; expectabāt imperia et opes. Hic
 latro iam Prophetas interpretatur, docet Messi-
 am liberaturum nos esse à ueris & æternis ma-
 lis, à peccato, à perpetuis cruciatibus, ac regna-
 turum nō in hac calamitosa uita, sed post hanc ui-
 tã, ubi fruemur Dei cōsuetudine, liberati ab omni-
 bus erroribus et miserijs. Videtis hanc esse sum-
 mam, & sententiam omnium promissionum, quæ
 Patribus & Prophetis traditæ sunt. Lucet ergo
 in latrone uera fides: et fidei proprium est petere
 ueniam propter ipsum liberatorem filium Dei,
 nec deterreri nostris delictis, quò minus ad eum
 confugiamus, ac beneficium eius expectemus. La-
 tro agnoscit sua scelera, non adfert ad Christum
 benefacta aut merita, sed sentit hunc esse hostiam
 pro omniũ delictis: uidet uoluntate Dei, huic tan-
 tam pœnam irrogatam esse innocenti, ut fiat ho-
 stia pro toto genere humano. Talis fides certò im-
 petrat promissa à Deo. Quare Christus clara uo-
 ce eum absoluit à culpa, ac promittit ei nouam et
 perpetuam uitam, confirmans iam interpretatio-
 nem promissionum Propheticarum: Hodie, in-
 quit,

Fide impetrat
 Paradysum.

quit, eris mecum in paradiso. Corpora relinquebant, & tamen unâ futuri erant in cœtu piorum Angelorum ac Prophetarum, qui Dei consuetudine fruuntur.

Dux Evangelii
concionis.

Audistis duas perspicuas Evangelij conciones, de beneficijs Christi, de reconciliatione, de uita perpetua. Latro petit ueniam, fretus non beneficijs suis, sed Domini clementia et sacrificio. Christus promittens ei ueniam, & uitam perpetuam, restatur hæc beneficia hoc modo credentibus dari. Possent hæc multò uberius exponi, sed cum apud eruditos habeatur oratio, nolui esse prolixior: Dixi summam Evangelij in his concionibus comprehensam esse. Hortor etiam ut exemplum imitemur, ac simili fiducia ad filium Dei confugamus. Hæc est, ut scitis, Doctrina summa, de iusticia fidei, seu de regeneratione, & aditu ad uitam æternam. Videamus reliqua. Nec fieri quidem potest, ut Ecclesia sit sine cultu Dei, sine sacrificijs, sine bonis operibus, sine certaminibus. Ideo enim Deus restituit genus humanum, ut inter homines ipsius noticia luceat ac celebretur: Quare cultus & officia certa postulat. Num hæc neglexit latro emendatus, num quia pendebat nudus ac uinctus, nulla offi-

Cultus et pia
opera latronis.

la officia Deo prestitit: Ille uerò precipuos honores Christo tribuit, quos Deus in primis flagitat: agit poenitentiam, agnoscit suum scelus, re et sentit de hoc liberatore, nihil deterritus illa miserabili specie morientis, inuocat eum. Hæc sunt uerè pia opera. Accedit & dimicatio. Quamquam enim pendet semiuiuus ac laceratis membris, tamen uenit in certamen cum conuiciatore, quo seuerè castigato & obiurgato, defendit Christi gloriam. Hæc est confessio, quam quanti faciat Deus, sepe monet scriptura, ut cum ait Christus: Qui confessus fuerit me coràm hominibus, confitebor eum coràm patre cœlesti. Breuiter indicati bona opera emendati latronis. Nunc quaeso ut uniuersam Ecclesiam eius temporis consideretis: Filius Dei pendet in cruce, non iam ostendens potentiam suam admirandis factis ut antea, quare deridetur ac despicitur ab impijs. Apostoli seu dubitatione, seu metu dilapsi erant. Multos auditores mouit & illud quod dicitur: Exitus acta probat, qui cogitabant hunc nequaquã Messiam esse, cum in tanta calamitate uideretur à Deo desertus & abiectus esse. Sola reliqua est Maria mater, in qua lucet fides: hæc expectat aliam catastrophem: Nec enim spectatrix esse poterat huius supplicij, nisi fide animus erectus fuisset. Sed quia

Dimicatio, que est latronis confessio.

Facies Ecclesie eum temporis.

Maria.

quia Apostoli & ceteri homines tacent, iam to-
 ta rerum natura incipit concionari, & testimo-
 nio suo filium Dei ornare, & in tanta Ecclesie
 trepidatione, ne desit concionator, excitat Deus
 latronem de sublimi concionantem toti orbi ter-
 rarum. Hic latro testatur hunc Iesum esse pro-
 missum liberatorem, & autorem noue & perpe-
 tue uitae. Desinant iam Pontifices, Episcopi, Mo-
 nachi gloriari, suos coetus, quos uocant Eccle-
 siam, errare non posse, cum uideant tantam Apo-
 stolorum trepidationem. Sed quoniam historia
 mortis Christi haud dubie significat praecipue ca-
 lamitates Ecclesie postremi temporis, latronum
 concertatio quaedam est imago certaminum hu-
 ius temporis. Conuiciantur Christo Pontifices,
 Canonici, Monachi, & horum satellites Tyranni,
 qui & si exiguo tempore fruuntur suis uolu-
 ptatibus, tamen re ipsa pendent in cruce impij
 latronis, breui poenas scelerum daturi. Interea
 cum ante finem mundi renouare doctrinam &
 confessionem Deus uellet, excitauit, doctis & ti-
 midis cessantibus, Germanos milites, homines si-
 ne hypocrisis sapientiae aut iustitiae. Non potest
 enim dissimulari aut negari, multos articulos do-
 ctrinae Euangelicae ita repurgatos esse per hos,
 ut satis appareat diuinitus hanc lucem Ecclesiae
 redditam

Rerum natura

Latro,

Pontifices con-
uiciantur,Germania
Christi uindi-
cat gloriam,

G redditam

reddita esse. Idē igitur in doctrina nostrarū Ec-
 clesiarum traditur, de reconciliatione et de fide,
 quod ibi sentit latro. Nec pudet nos hunc audire
 Apostolū, cuius sententiam et fidem Christus per
 spicuo testimonio approbat. Vtinam Christum et
 tiam simili fide inuocemus. Et si nihil dubito mul-
 tos esse, in quibus similis fidei scintilla ardēt. Nō
 enim dubitandum est, in eo coetu esse membra ue-
 rae Ecclesiae, in quo rectē traditur Euangelium, et
 abolita est εἰδωλομανία. Et nostris Ecclesijs non
 desunt testimonia spiritus sancti: Videmus enim
 quanta constantia multi p̄j supplicia perferant.
 Meminimus honestas matronas luctatas cum ter-
 roribus mortis, egisse Deo gratias, quod agnoue-
 rint Christi beneficia, et magna tranquillitate ani-
 mi, dum recitāt laudes ac hymnos Deo, spiritum
 exhalasse, ut satis appareret in eis cœlestē laticia
 inchoatam esse, antequam ē corpore discederent.
 Addit Deus & alia testimonia, quod mirabiliter
 seruat has Ecclesias: Aspēnātur ueram doctrinā
 hostes nostri, & deesse testimonia miraculorum
 seu prodigiorum clamitant, cum ipsi nec rectē fa-
 cta, nec miranda habeant. Vt Christus nunc pen-
 dens in cruce, non ostendebat potentiam suam.
 Nihil inusitati conspiciebatur in latrone, prāter
 illam pietatem, quam ridebant & Deo. Ita nunc Ec-
 clesia

Nostrarum Ec-
 clesiarum mira-
 cula.

clesia infirma est: Et tamen mira res erat, illa ipsa
 latronis emendatio. Talia miracula non desunt
 his temporibus. Sed si uolunt audire aduersarij
 sua prodigia, pauca commemorabo. An eum cœ-
 tum putemus Ecclesiam esse, qui flagitiosas libidi-
 nes tanta pertinacia defendit, ut interficiat eos,
 qui sunt hortatores, ut antefrangent honesta coniu-
 gia? In qua unquam barbarie auditum est interfi-
 ci homines propter reprehensas uagas libidines,
 propter laudem coniugij? Prodigia queruntur:
 Hec prodigiosa turpitudine est certū testimonium,
 totum illum cœtum cõtaminatum εἰδωλομανία,
 periurijs, libidinibus, parricidijs ecclesia, agitari
 à diabolo. Possent alia Pontificū prodigia multa
 recitare, quæ nunc omitto: ac redeo ad illum Apo-
 stolum, de sublimi concionantē & defendentē glo-
 riā Christi. Nō poterat seminiuus ac ligatus pie-
 tatē suam declarare iā alijs officijs, gubernare Ec-
 clesias, et latē spargere doctrinā: Hoc unum pote-
 rat, castigare conuiciatorem. Ita nos, cūm habenas
 Reipub. teneant aduersarij, cūm toties frustra ro-
 gauimus Reges, ut de cōcordia deliberent, cūm
 reuocare eos ab errore nō possimus, hunc tamen
 cultū Deo prestemus, lingua et stylo celebremus
 Christum, refutemus aduersarios, taxemus impias
 eorū leges, ac hypocrisin, ut pij admoniti caueāt;

Aduersariorū
 prodigia.

Latro Aposto-
 lus defendit
 gloriam Chri-
 sti.

ne eorum societate polluantur. Tot iam annos omnia moderata consilia repudiant Pontifices, tantum de cæde cogitant, faciunt impia & sacrilega fœdera: Quam ad rem? ad defensionem manifeste idolomanie, periuriorum, flagitiosarum libidinum, ac parricidiorum. Hæc uera esse, ne ipsi quidem negare possunt. Nec ullius tanta est eloquentia, hæc ut excusare uel in speciem queat. Tonet ac licet fulmina torqueat Pericles, ut dicebatur, tamen in hac causa ueritas ita perspicua est, ut non possit τὸν ἕττω λόγον κρείττω ποιῆναι. Videant igitur pij, ne se ad tantorum scelerum societatem adiungant. Cogitent exemplum emendati latronis, ostendant uoce, literis & cæteris officijs, se toto animo ab illa gigantea impietate abhorre, se nolle ministros esse furoris illius Diaboli. Nam illa scelera non ab humanis ingenijs, sed uerè ac propriè à Diabolo oriuntur. Est quidem in magnis cruciatibus latro, qui Christum ueneratur. Sed cogitate, quanta sit beatitudo, tenere certam spem uitæ æternæ. Ita nos, & si multis exercemur ærumnis propter confessionem, tamen hanc ducamus esse magnam fœlicitatem, quòd absumus à consilijs Pontificum, à Diaboli fœdere, qui ut Deum contumelia afficiat, ut quàm plures perdat, incendit Pontifices, agitat Tyrannos,

nos,

nos, ut stabiliant εἰς ὁλοκαίνειαν & cetera flagitia. Nihil potest dici atrocius, quàm quod inquit Paulus: Si quis aliud Euangelium docet, anathema sit. Omnes diras atq; imprecationes complexus est uoce anathematis. Et repetit uerbo tristi ore eandem sententiam alibi: Si quis non amat dominum Iesum Christum, sit anathema maranatha.

Anathema maranatha.

Quo nomine intelligit certam speciem anathematis, ob quod prorsus deleri, & è medio tolli necessesse est, ut parricidas, & propter quod Deus totirerum natura irascitur, terra fruges negat, Sol refugiens sistit currus, amittit splendorem, deniq; quòd contagio suo nocet toti generi humano, ut ille inquit in Tragedia.

Discedite à me, ne umbra mea noceat bonis.

Est enim uox Paulina facta ab herē motha, quòd significet rem deuotam, ac destinatam exitio & morti: nisi quis mauult esse herem et hatta, quòd est peccatum, seu scelus, ut Græci dixerunt κατὰ νόμον seu ἀλάστορας. Sic igitur Paulus nos de hostibus Christi sentire iubet. Et saepe repetitum est hoc præceptum in concionibus Prophetis, quòd quidem si quis contemnet, re ipsa comperiet Erynnas ac furias uagari per omnes complices, adflare etiam mediocribus peiores impetus, implicare eos erroribus, et horrèdis calamitatibus.

G iij Has

Tyranni cruci-
fixi.

Has pœnas & considerare pij & cauere debent. Quanquam enim parricide illi aliquandiu florent, ut Dionysius, Nero, & similia portenta aliquandiu regnarunt, tamen exitus fuerunt tragici: Et interim multi pœnas dederunt familiaritatis ipsorum. Pendent unà omnes Tyranni in cruce maledici latronis, & si cruciatus nondum omnes sentiunt. Nemo sanus libenter uersatur apud eum, quem scit iniustam cædem fecisse. Quamto magis isti fugiendi sunt, quorum mentes contaminati sunt idolomania, lingua, periurijs, manus imbutæ cruore piorum, cætera membra confuscata libidinibus. Ac ut de alijs obscurioribus sceleribus non dicam, quis sanus uolet se parricidiorum societate polluere, quæ ab istis fiunt quotidie? Quam multi docti & pij ab Episcopis & Monachis ubiq; terrarum interficiuntur? Aiunt nihil seuius esse Pantheris, & tamen sepe leguntur in circo quasi reuerentia quadam pepercisse sanctis Pantheræ. Has superat rabies Fabri, Mezentij, Nauseæ & similium, qui adeo non parcunt ullis, ut ciuile bellum accendi, & tot nationes deleri, tot honestas matronas, tot infantes ingulari, uastitatem Ecclesiarum effici cupiant æternam: uerum est enim illud Poëtæ:

Alta sedent ciuilibus uulnera dextræ.

Vt

Vt autem maledicum latronem castigat alter
 noster Apostolus, ita hæc flagitia singulis tempo-
 ribus à pijs, & præsertim eruditis fortiter taxan-
 da sunt. Quòd ita demum grauitèr & uerè facie-
 tis, si eruditione instructi eritis, ut Paulus inquit:
 Sit sermo uester sale conditus. Non ut scopulos
 aut littora feriunt undæ ingenti tãtum sonitu, ita
 solo clamore certandum est: Eruditè refutandì
 sunt aduersarij, ut aliqui sanentur, boni confir-
 mentur, ut in latronis obiurgatione grauisimè
 insunt sententiæ, de gubernatione diuina, de pro-
 uidentia, quibus Epicureas in altero persuasiones
 refutat. Apud Aristophanem lex dicitur certatur-
 is, ἐλέγχε καὶ ἐλέγχου. *Causa cum causa con-*
grediatur, ueris argumētis certetur, dicatur πρὸς
ἑσως, & reuocetur Antagonista intra metas. Vi-
detis enim quàm uarias rimas querant nunc ad
elabendum, quantum technarum & Sophisticæ
excogitent ad eludendam ueritatem. Antagonia-
stas habemus, astutos, intentos, instructos literis
& eloquentia, ac dimicantes non de lana capri-
na, sed pro focis suis, hoc est, de opibus, dignitate,
uoluptatibus, quarum rerum causa acerrimæ cõ-
ventiones inter homines existere solent. Vos con-
trà uerè pro aris pugnatís, hoc est, uobis cõmen-
data est defensio puritatis Euangelij & gloriæ
 G iij. Christi.

Taxandi ad-
 uersarij graui-
 ter & uerè.

Lex Aristopha-
 nis in contro-
 uersis.

**Militia Eccle-
siae.**

Christi. Hæc militia non concedit uobis ocium, sed postulat acerrimum studium cognoscendæ celestis doctrine, flagitat animum non mollem, non detrectantem certamina. Hæc ut sæpe multumq; cogitetis, uos etiam atq; etiam adhortor, ut officium uestrum rectè intelligatis, & agnoscatis uobis non leue munus à Deo mandatum esse, uosq; in extremo iudicio spectantibus omnibus hominibus atq; Angelis, rationem administrati muneris reddituros esse: ubi etiam hic noster latro inter iudices asidebit, & strenuos milites Christo commendabit, de ignauis ac desertoribus supplicium sumi petet. **Q**uare nunc date operam adolescentibus, qui huius Signiferi tyrones estis, ut uos diligenter exerceatis, ac præparetis ad ueracertamina, in quo gloriam Christi aliquanto post defendere uos oportebit. Hunc honorem Deus flagitat, ut heri in uersiculis significauit:

Latro in extremo iudicio asidebit,

Vult adsertores laudum nos esse suarum.

Idq; magis poscit, quam noua thura Deus.

D I X I.

ORA'